

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-83.1-35>

УДК 811.1/.2378.146

Чубукіна О.В.Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»**Танько Є.В., Вракіна В.В.**

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАСОБІВ, PLACEMENT TEST ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ

Анотація. Досліджено шляхи підвищення якості контролю знань студентів з іноземної мови за допомогою дистанційних засобів, зокрема Placement Test як початкової ланки навчального процесу. Проаналізовано місце, функції і значення Placement Test у навчанні іноземної мови і тестовому контролю його результатів. Охарактеризовано переваги і недоліки тестового контролю, вимоги до тестів та їхню структуру. Висловлено міркування про перспективність адаптації у вітчизняних ЗВО систем «вхідного» тестування Inside Out, Oxford Online Placement Test, English First, C-Test, зокрема у дистанційних формах. На матеріалі узагальнення результатів застосування Placement Test аргументовано необхідність його доповнення усною співбесідою з метою виявлення іномовної комунікативної компетенції. Вказано на доцільність узгодження структури тесту з професійною спрямованістю, освітніми програмами і рівнем мовної підготовки студентів того чи іншого ЗВО.

Ключові слова: іноземна мова, дистанційне навчання, тестовий контроль, Placement Test, рівні мовної підготовки, рівневе навчання.

Chubukina Olha National Aerospace University named after M. Ye. Zhukovskiy
"Kharkiv Aviation Institute"**Tanko Yevheniia, Vrakina Viktoriia**

National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"

KNOWLEDGE CONTROL QUALITY IMPROVEMENT OF STUDENTS IN A FOREIGN LANGUAGE WITH THE HELP OF DISTANCE TOOLS AND PLACEMENT TEST FOR THE PROCESS OPTIMIZATION

Summary. The ways of quality improvement for knowledge control in a foreign language with the help of distance tools, especially the Placement Test as the initial step in the educational process are investigated. The place, functions and meaning of Placement Test in the overall process of foreign language's learning and control of its result are analyzed. The advantages of testing, test requirements and structure are described. The structure, pros and cons of Inside Out, Oxford Online Placement Test, English First, C-Test implemented worldwide as a part of the foreign language learning are considered. The prospects of their adaptation in the national Higher Educational Institutions (HEIs), in distance learning in particular, are demonstrated. The efficiency of using computer adaptive tests for entrance testing is emphasized since they allow to quickly, qualitatively and reliably determine the basic level of foreign language proficiency. It is highlighted that the advantage of adaptive tests lies in increasing the measurement accuracy and reliability and significant test time reduction because the fewer tasks are required to determine the level of students' fundamental knowledge. The emphasis is laid on the advisability of publishing the Placement Test on HEI website though combining its results with those of an oral interview in the classroom to assess foreign language communicative competence. It is noted that the Placement Test allows to determine the real level of students' fundamental knowledge, plan further educational activities, define their priorities, ensure an individual approach to the process participants. The Placement Test has proved to be efficient for improving the quality of organization of further educational process. Based on the results of using the Placement Test in the Department of Foreign Languages of M. Ye. Zhukovskiy National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute" and the Department of Foreign Languages of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" it has been proved that it is necessary to adapt the Test structure to the professional direction, educational programs of specific HEI and level of students' language proficiency.

Keywords: foreign language, distance learning, assessment tests, Placement Test, levels of language proficiency, level learning.

Постановка проблеми. Дистанційне навчання – навчання на відстані з використанням комп'ютерних телекомунікаційних мереж – невід'ємний складник модернізації вищої освіти в умовах інформаційного суспільства і розвитку інформаційно-комунікативних технологій. Його безумовними перевагами є незалежність від географічних кордонів, стимулювання

ініціативи студентів, індивідуалізація педагогічних підходів.

Першочергового значення у дистанційній іномовній освіті набуває організація ефективного контролю знань студентів від початкового до завершального етапів навчання. Методом та інструментом «вхідної» діагностики іномовної підготовки слугує Placement Test – інноваційна

технологія, що дозволяє виявити базове володіння іноземною мовою, сформувати «рівневі» групи та обрати оптимальні параметри педагогічного процесу на шляху здобуття іномовних професійних компетенцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В останнє десятиліття різноманітні аспекти підвищення якості контролю знань студентів з іноземної мови стали предметом уваги зарубіжних і вітчизняних науковців. Так, тестовий контроль у ЗВО досліджено А.Д. Жунусакуною (2016) [2], Ю.Ю. Колесниковим (2009) [4], О.Н. Майоровим (2001) [5]. Особливості тестування з навчальної дисципліни «Іноземна мова» охарактеризовано С.А. Бейсхановой, Н.О. Свіч (2017), Р.П. Мілруд, І.Р. Максимовой, О.В. Матвієнко (2005), О.Г. Молодих-Нагаєвою (2015), М.І. Мятлевою (2011) [6], У.Р. Саїдмуратовою (2019), О.Д. Цой (2011). Аналіз значення оцінки базових знань студентів з дисципліни «Іноземна мова» у підвищенні ефективності навчання, переваг і недоліків тих чи інших «вхідних» тестів, узагальнення їх застосування містять публікації С.К. Гураль, Т.О. Под'янової (2018), Я.О. Глухих (2007), М.В. Золотової (2014) [3], О.В. Кулагіної (2013), О.П. Пономаренко, Н.О. Барміної (2016), С.М. Татарінцевої, Н.В. Коноплюк (2017).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, інтегральне теоретико-методологічне обґрунтування доцільності застосування Placement Test у системі дистанційної освіти у вітчизняних ЗВО наразі відсутнє, що актуалізує подальші наукові студії.

Мета статті. Метою публікації є визначення шляхів підвищення якості контролю знань студентів з іноземної мови за допомогою дистанційних засобів, зокрема Placement Test як початкової ланки навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Значущість Placement Test зумовлено природою процесу навчання як доцільної взаємодії педагогів і студентів, унаслідок якої формуються знання, уміння, навички, досвід діяльності та особисті якості, рівень яких потребує контролю на кожному з етапів. При цьому контроль можна визначити як «систему науково обґрунтованої перевірки результатів навчання, що включає виявлення, вимір та оцінювання знань, умінь, навичок і встановлення різниці між реальним і запланованим рівнями опанування навчальною програмою» [2, с. 26]. Метою будь-яких форм контролю є не лише оцінювання, а й організація подальшого навчального процесу, окреслення його основних завдань згідно раніше досягнутого рівня, формування у студентів об'єктивного уявлення про власні компетенції і стимулювання до опанування предметом.

Важливого значення у забезпеченні навчального контролю набуває добір його методів – способів, що забезпечують зворотній зв'язок викладача і студента з метою одержання даних про ефективність навчання на різних етапах [2, с. 26]. Згідно усталеної класифікації, методи контролю знань, умінь, навичок поділяються на усні, письмові, практичні, метод спостереження, програмованого контролю і тестування, перехід до якого відповідає концепції модернізації та інформатизації навчання у ЗВО. За визначенням О.М. Майорова, тест є інструментом педагогічного

вимірювання із застосуванням кваліметрично виваженої системи завдань, стандартизованої проведення, чітко визначеними технологією та аналізом результатів [5, с. 78]. В.С. Аванесов пропонує розглядати тести не лише як інструмент, а й метод педагогічного контролю, особливостями якого є стандартизованість системи завдань, процедури проведення, обробки та інтерпретації результатів [1, с. 63].

Основними функціями тестів у цілісній системі навчання є: 1) *діагностична*, спрямована на максимальну об'єктивне, оперативне і повне виявлення наявних знань; 2) *навчальна*, орієнтована на розвиток у студентів навичок самостійної роботи, їх мотивування до систематичного повторення вивченого і засвоєння нової інформації; 3) *виховна*, пов'язана з дисциплінуванням студентів завдяки послідовності і періодичності контролю; 4) *корегуюча*, що дозволяє узгодити зміст, форми і методи навчання з виявленим рівнем знань, умінь, навичок; 5) *управлінська*; 6) *розвиваюча* [6, с. 160].

Обов'язковими вимогами до тестів є *валідність*, відповідність матеріалу прийнятним освітнім стандартам, орієнтованість на специфіку і загальну мету курсу, мету і завдання кожного з його етапів, мету і завдання тестування; *достовірність*, відображення найбільш значущих, принципово важливих аспектів курсу; *умотивованість* і *логічність* структури, *комплексність*, *єдність* форми і змісту, *збалансованість* теоретичних і практичних завдань; *лаконізм*, *технологічність*, *зрозумілість*, *однозначність*, *правильність* матеріалу тесту і ключів; *чіткість* інструкції та її адекватність типу і змісту тесту; *уніфікованість* критеріїв оцінювання відповідей, урахування особливостей студентських груп [5, с. 56].

За *структурою* тест обіймає: інструкцію – повідомлення про тематичну і цільову спрямованість тесту з інформацією про максимальну кількість балів, відведений на виконання тесту час тощо; основну частину з завданнями і тестовим матеріалом; ключі для тестів закритого типу; шкалу (критерії) оцінювання.

На думку Ю.Ю. Колесникова, перевагами тестування є стандартизованість контролю, об'єктивність, надійність, прогностична валідність, мінімальність часових затрат, можливість оцінити знання з усіх розділів курсу, проводити тестування дистанційно і поєднувати їх із традиційними методами, урахування специфіки кожного з навчальних предметів та індивідуальних особливостей студентів, стимулювання останніх, виховання відповідальності за результати самопідготовки [4, с. 134]. Недоліками – відсутність прямого діалогу викладача і студента, нівелювання комунікативної діяльності, імовірність механічного запам'ятовування матеріалу поза осмисленням його змісту, наявність елементів випадковості і вгадування вірних відповідей, складнощі створення валідних, об'єктивних, надійних тестів.

Важливим завданням педагогічного процесу у навчанні іноземної мови є добір оптимальних тестових методів на кожному з його етапів. Так, Placement Test – «вхідне тестування», тест розподілення у групи за рівнем знань [11, с. 303] – може бути розглянуто як складник узгодженої з метою і завданнями курсу, цілісної, функціо-

нально взаємодоповнюваної системи тестового контролю, основними формами якого є вхідний, діагностичний, прогресивний і мовний. Так, функціями *Placement Test* є об'єктивне визначення базового рівня знань студентів; узгодження предметних вимог середньої і вищої освіти, забезпечення наступництва між ними; розробка моделі педагогічних дій по корегуванню недоліків попереднього етапу; вибір оптимальних методів навчання на кожному з відтинків курсу. Першочергового значення *Placement Test* набуває в індивідуальному, диференційованому підході до студентів та їхньому розподіленні у *рівневі групи* задля якомога більш ефективного удосконалення знань, вмінь, навичок і здобуття компетенцій з іноземної мови [11]. Основою розподілення за групами слугує європейська шкала CEFR, що містить три основних рівні з підрівневою диференціацією кожного (I – A1 – «рівень виживання», A2 – «елементарний»; II – B1 – «пороговий», B2 – «пороговий посиленний»; III – C1 – «просунутий», C2 – «вільне володіння мовою» [7]). Зазвичай тест є письмовим і поєднує визначення рівня володіння граматикою і лексикою іноземної мови.

На сьогодні у світову практику впроваджено кілька видів «вхідного тестування», частина з яких, за умови доцільної адаптації, придатна для застосування у вітчизняних ЗВО. Здійснений автором публікації аналіз *Placement Test*, представлених в Інтернет ресурсах, засвідчує їхню диференціацію на: 1) репрезентовані на одному сайті тести різних рівнів, від A1 до B2, які суб'єкт тестування обирає за власною ініціативою, опираючись на самооцінку знань; 2) єдині тести, що обіймають завдання від A1 до B1; 3) тести з послідовним і методично умотивованим зростанням складності завдань.

Так, у курсі *Inside Out* [28] представлено швидкий (*Quick Test*) і повний (*Full Test*) «вхідні тести», до першого з яких входить 60 граматичних і лексичних завдань «множинного вибору» (*Multiple Choice*), до другого – граматичні, лексичні завдання і тести, що виявляють навички читання і письма.

Зразком адаптивних тестів, придатних для «вхідного» дистанційного тестування, є створений на основі ідей Джеймса Пурпуа *Oxford Online Placement Test* [10, р. 8], орієнтований на оцінку знань лексики і граматики та здатності їх застосування в аудіюванні, читанні, трансляції повідомлень. Диференційованому виявленню знань з іноземної мови сприяє *The Use of English Section*, перша частина якого включає чотири завдання (*Language Knowledge Tasks*), спрямовані на визначення рівня граматичних компетенцій, розуміння іномовних текстів і повідомлень, граматичних форми і значення, прагматичних значень, «закодованих в ситуативному спілкуванні» [3, с. 64]. Метою другої частини тесту є виявлення здатності студентів до аудіювання, сприйняття діалогів і монологів.

Перевагами *Oxford Online Placement Test* є об'єктивність, достовірність, часова економічність, автоматизм підбивання балів, виявлення не лише граматичних і лексичних знань, а й навичок їх застосування, адаптованість до рівня суб'єктів тестування, які виконують лише ті завдання, що відповідають базовому рівню знань,

позаяк кожне наступне запитання визначається відповіддю на попереднє.

Варіацією *Placement Test* є *EFSET* та *EFSET PLUS* лінгвістичної шкали *English First*, розроблені на основі стандартів *TOEFL*, *IELTS*, *FCE*. Перший з них, розрахований на 50 хв., визначає рівень читання та аудіювання; другий, що обіймає дві години, – навички читання та аудіювання у розширеному обсязі. Мінімальним рівнем володіння іноземною мовою при застосуванні тесту є B1, що, на нашу думку, може розглядатися як недолік [8].

Різновидом *Placement Test* є розроблений К. Кляйн-Бралей і В. Раатцем й вперше застосований у дуйсбургському університеті у 1981 р. письмовий *C-Test*, що складається із чотирьох-восьми текстів, в яких суб'єкту тестування упродовж 30 хв. пропонується доповнити частини слова – від однієї до п'яти літер.

Досвід застосування *Placement Test* на базі кафедр іноземних мов Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» та Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» засвідчує необхідність урахування стандартів базової підготовки в середній школі, яка передбачає вміння зрозуміти зміст нескладного автентичного або адаптованого тексту та одержати з нього необхідну інформацію; уміння вести діалог і здійснювати монологічне повідомлення; сприймати повідомлення; сформувати невеликий простий текст.

У практиці застосування *Placement Test* у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» та у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» контрольні завдання формувались таким чином, щоб студент мав змогу обрати один із варіантів відповідей. Так, з метою контролю граматичних знань було запропоновано доповнити пропуски у реченнях; застосувати дієслова у необхідних формах; розпізнати дієслова у висловах. Задля визначення базового лексичного запасу студентів пропонувалось добрати ключові слова за темами «Сім'я», «Школа», «Театр», «Освіта», «Відпочинок» тощо. Значущою частиною тестування стало виявлення розуміння невеликого тексту, присвяченого культурі країни, мова якої вивчається. При цьому питання відображали основний зміст тексту і передбачували коротку, чітку, однозначну відповідь. Визначенню рівня аудіювання сприяло прослуховування невеликого тексту з наступним вибором одного з варіантів відповідей на запитання, що відображали його основний зміст. Перевірку навичок письма забезпечувало заповнення нескладної анкети і написання невеликого нескладного листа. Як засвідчує практика, подібне тестування дозволило діагностувати дійсний базовий рівень знань студентів, планувати подальшу навчальну діяльність, визначати її пріоритетні напрями, забезпечувало індивідуальний підхід.

Педагогічний досвід кафедр іноземних мов Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» та Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» підтверджує перспективність застосування для

«вхідного» тестування комп'ютерних адаптивних тестів, що дозволяють оперативну, якісно і достовірно визначити базовий рівень володіння іноземною мовою. Відмінністю подібних тестів від традиційних є те, що кожне наступне завдання залежить від відповіді на попереднє. Результати тестування опрацьовуються у реальному часі комп'ютерним чином. При правильному виконанні елементарних завдань (Elementary) відбувається автоматичний перехід до завдань більш складних, до прикладу, Pre-Intermediate. Завершенням слугує вихід студента на певний стабільний рівень складності і виконання у його межах низки завдань. Ефективним є розташування Placement Test на сайті ЗВО з метою надання студентам можливості попереднього визначення онлайн рівня знань з граматики, лексики, розуміння текстів на іноземній мові.

Письмову, дистанційну, засновану на застосуванні інформаційно-комп'ютерних технологій, частину «вхідного» тестування доцільно доповнювати усною, аудиторною, спрямованою на виявлення іноземної комунікативної компетенції з розподілом питань за чотирма рівнями: початковим, нижче середнього, середнім, вище середнього і високим.

Висновки і пропозиції. Отже, можемо зробити висновок, що апробація інноваційних підходів

у навчанні іноземної мови є складником цілісної концепції сучасної іномовної освіти, чутливої до викликів соціокультурного середовища і відкритої до змін. Одним із шляхів підвищення якості формування іномовних професійних компетенцій і забезпечення послідовності педагогічного контролю є застосування Placement Test – «вхідного тесту», «тесту розміщення» – спрямованого на визначення базового рівня підготовки студентів та їх розподілення у різні рівневі групи для диференційованої побудови навчального процесу.

Аналіз поширених у світовій практиці різновидів Placement Test (Inside Out, Oxford Online Placement Test, English First, C-Test) засвідчує перспективність їх адаптації у вітчизняних ЗВО.

Досвід застосування Placement Test на базі кафедри іноземних мов Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» підтверджує його ефективність, зокрема у дистанційному навчанні, та необхідність адаптації структури тесту до професійної спрямованості, освітніх програм і рівня мовної підготовки студентів певного ЗВО. Доцільним є розташування Placement Test на сайті навчального закладу з наступним доповненням його результатів усною співбесідою в аудиторії задля виявлення іноземної комунікативної компетенції.

Список літератури:

1. Аванесов В.С. Основы научной организации педагогического контроля в высш. школе. Москва : МИСиС, 1989. 167 с.
2. Жунусакунова А.Д. Методы контроля и оценки результатов обучения в учебном процессе. *Молодой ученый*. 2016. № 20. 1. С. 26–29.
3. Золотова М.В., Делягина Л.К., Каминская Н.В., Мартянова Т.В. Компьютерные адаптивные тесты и достоверность результатов тестирования по английскому языку. *Инновации в образовании. Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского*. 2014. № 3(4). С. 63–66.
4. Колесников Ю.Ю. Контроль образовательных результатов учащихся старших классов на основе информационных технологий : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / РГПУ им. А.И. Герцена. Санкт-Петербург, 2009. 192 с.
5. Майоров А.Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. Москва : «Интеллект-центр», 2001. 296 с.
6. Мятлева М.И. Тестирование на занятиях по иностранному языку в неязыковом вузе: за и против. *Lingua mobilis*. 2011. № 2(28). С. 160–163.
7. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Strasbourg: language policy unit. URL: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf
8. Education First. URL: <https://www.ef.ru/test3/#/>
9. Kay S., Jones V. Inside Out. Students' Book. Oxford : Macmillan, 2009. 115 p.
10. Purpura J.E. Oxford Online Placement Test. What does it measure and how. URL: <http://www.oxfordenglishtesting.com>
11. Scrivener J. Learning teaching. Oxford : Macmillan Publ., 2005. 432 p.

References:

1. Avanesov V.S. (1989). Osnovy nauchnoy organizacii pedagogicheskogo kontrolya v vyssh. shkole [Fundamentals of the scientific organization of pedagogical control in high education]. Moscow: MISiS, p. 167.
2. Zhunusakunova A.D. (2016). Metody kontrolya i otsenki rezultatov obucheniya v uchebnom processe [Methods of control and assessment of learning outcomes in the educational process]. *Molodoy uchenyi*, № 20.1, pp. 26–29.
3. Zolotova M.V., Delyagina L.K., Kaminskaya N.V., Martyanova T.V. (2014). Kompyuternye adaptivnye testy i dostovernost rezultatov testirovaniya po angliyskomu yazyku [Computer adaptive tests and the reliability of the test results in English]. *Innovatsii v obrazovanii. Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N.I. Lobachevskogo*, № 3(4), pp. 63–66.
4. Kolesnikov Yu.Yu. (2009). Kontrol obrazovatelnykh rezultatov uchashchikhsya starshikh klassov na osnove informatsionnykh tekhnologiy [Control of educational results of high school students on the basis of information technology]: diss. ... kand. ped. nauk: 13.00.01 / RGPU im. A.I. Gerczena. St. Petersburg, p. 192.
5. Mayorov A.N. (2001). Teoriya i praktika sozdaniya testov dlya sistemy obrazovaniya [Theory and practice of creating tests for the education system]. Moscow: «Intellect-tsentr», p. 296.
6. Myatleva M.I. (2011). Testirovanie na zanyatiyah po inostrannomu yazyku v neyazykovom vuze: za i protiv [Testing in foreign language classes at a non-linguistic university: the pros and cons]. *Lingua mobilis*, № 2(28), pp. 160–163.
7. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Strasbourg: language policy unit. URL: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf
8. Education First. URL: <https://www.ef.ru/test3/#/>
9. Kay S., Jones V. Inside Out. Students' Book. Oxford: Macmillan, 2009. 115 p.
10. Purpura J. E. Oxford Online Placement Test. What does it measure and how. URL: <http://www.oxfordenglishtesting.com>
11. Scrivener J. Learning teaching. Oxford: Macmillan Publ., 2005. 432 p.